

FAKTA OM BORNHOLM

1. Socioøkonomiske karakteristika for Bornholm

Bornholm har ca. 40.700 indbyggere, og indbyggertallet har været faldende de seneste år. I perioden 2012-2013 faldt indbyggertallet med knap 600. Beskæftigelsen på Bornholm var i 2012 på ca. 17.400 beskæftigede. I den private sektor er beskæftigelsen størst inden for handel (13,2 pct.), industri (9,2 pct.), bygge- og anlægssektoren (6,9 pct.) og transport (5,5 pct.). Sammenlignet med hele landet er Bornholm især specialiseret inden for landbrug, skovbrug og fiskeri og inden for bygge- og anlægssektoren.

Boks 1: Udvalgte data for regionen

BESKÆFTIGELSE
Den sæsonkorrigerede ledighed på Bornholm var i marts 2013 på 8,5 pct., hvilket er noget over landsgennemsnittet (5,6 pct.). Denne dækker over betydelige sæsonudsving grundet beskæftigelsen i især turisme, men også bygge- og anlægssektoren.
Det seneste år (2011 til 2012) er beskæftigelsen på Bornholm vokset med godt 100 personer. Det er især den offentlige beskæftigelse der er gået frem.
PRODUKTIVITET
Bornholm har i perioden 2001-2011 haft en betydelig lavere vækst i produktiviteten end de fem regioner. Den gennemsnitlige årlige produktivitetsvækst på Bornholm var på -0,8 pct. i perioden 2001-2011. På landsplan voksede produktiviteten i gennemsnit 0,7 pct. om året i samme periode.
UDDANNELSE
Andelen af unge, der forventes at gennemføre mindst en ungdomsuddannelse, er 91,3 pct. på Bornholm, mens landsgennemsnittet er 92,1 pct. (2011).
På Bornholm forventes 52,1 pct. af en ungdomsårgang at gennemføre en videregående uddannelse, mens det tilsvarende tal for hele landet er 59,1 pct. (2011).
Andelen af en ungdomsårgang der forventes at gennemføre en lang videregående uddannelse er 19,9 pct. på Bornholm mod landsgennemsnittet på 26,8 pct. (2011).

2. Bornholms Vækstforum: Strategi og investeringer

Regional erhvervsudviklingsstrategi

Vækstforum er omdrejningspunktet for den regionale vækstindsats. Her samles repræsentanter for erhvervslivet, viden- og uddannelsesinstitutioner, arbejdsmarkedets parter og lokale og regionale myndigheder – aktører, der har førstehåndskendskab til erhvervslivets udfordringer og de regionale vækstbetingelser. Vækstforum består af 20 medlemmer.

Boks 2. De regionale vækstforas opgaver

De regionale vækstfora har til opgave at:

- Udarbejde en regional erhvervsudviklingsstrategi for regionen med udgangspunkt i områdets rammevilkår og erhvervsspecialisering
- Overvåge de regionale og lokale vækstvilkår
- Udvikle og afgive indstilling – inden for den regionale erhvervsudviklingsstrategi – om medfinansiering af erhvervsudviklingsaktiviteter til regionsrådet om regionale udviklingsmidler og til staten om strukturfondsmidler
- Sætte fokus på yderområder, idet vækstforaene i gns. skal anvende mindst 35 pct. af strukturfondsmidlerne til gavn for yderområderne fra 2007-13. Bornholms Vækstforum skal anvende 100 pct. af strukturfondsmidlerne til gavn for yderområderne.

Med udgangspunkt i de regionale styrker og udfordringer på Bornholm, har Bornholms Vækstforum udarbejdet en erhvervsudviklingsstrategi "Bright Green Island, Bornholm - en grøn vækst-ø" for 2011-2014. Strategiens vision og fokusområder er beskrevet nedenfor i boks 3.

Boks 3: Bornholms Vækstforum erhvervsudviklingsstrategi

Vision: Vækstforum har en overordnet vision om Bornholm som et bæredygtigt samfund i alle forhold: Økonomisk vækst ved et minimalt forbrug af verdens knappe ressourcer og gode levevilkår gennem attraktive uddannelsesmuligheder.

Mål: For at nå visionen er de væsentligste mål på vejen at genere øget værdiskabelse og øge udbuddet af helårsjobs.

Strategi: Bornholms Vækstforum har besluttet at satse på fire strategiske indsatsområder: Bornholm som erhvervs-ø, Bornholm som uddannelses-ø, Bornholm som grøn test-ø og Bornholm som oplevelses-ø. I erhvervsudviklingsstrategien redegøres for nogle grundlæggende rammevilkår for vækst, der dog ligger uden for vækstforums ressort I henhold til Lov om erhvervsfremme, fx trafikal tilgængelighed, etablering af fysisk uddannelsesmiljø og tidssvarende bredbånd.

Økonomiske rammer

Realiseringen af vækstforums erhvervsudviklingsstrategi sker primært gennem anvendelsen af regionale udviklingsmidler og EU-strukturfondsmidler. Regionskommunen Bornholm har i gennemsnit fra 2007-2012 afsat knap 11 mio. kr. til erhvervsudvikling. Derudover råder vækstforum i samme periode årligt over ca. 15 mio. kr. strukturfondsmidler.

Nedenfor i tabel 1 vises finansieringen af vækstforums strategi og handlingsplaner fra 2007-2012.

Tabel 1: Vækstforums anvendelse af midler fordelt på finansieringskilder *

År	Regionale erhvervsudviklingsmidler (mio. kr.)	Strukturfondsmidler (mio.kr.)		Medfinansiering (mio.kr.)	
		Regionalfond	Socialfond	Virksomheder	Anden
2007	8,2	1,7	9,3	n.a.	n.a.
2008	14,0	10,7	16,3	3,3	42,9
2009	12,5	8,5	-	16,3	6,3
2010	7,4	29,3 ¹	19,0	121,1 ¹	90,4 ¹
2011	12,0	10,5	13,0	13,2	12,8
2012	5,4	16,4	1,8	72,1 ²	

*Tallene i tabellen stammer fra Danske Regioner, der baserer sine oplysninger på budgettal. Tallene er udtryk for vækstforums forventninger til projekternes finansiering, men er ikke reguleret for realiserede ændringer og kan derfor ikke sammenlignes med vækstforums regnskabsoplysninger.

1) I 2010 er beløbene ekstraordinært høje, idet der indgår en reservation på 10 mio. kr. fra Regionalfonden, 80 mio. kr. fra virksomheder og 50 mio. kr. fra anden side til konferencecenter Green Solution House. Den endelige bevilling er givet i 2012.

2) I 2012 har Danske Regioner ikke opdelt medfinansieringen på virksomheder og anden medfin.

Som led i udmøntningen af den regionale erhvervsudviklingsstrategi har Bornholms Vækstforum bl.a. medfinansieret følgende projekter: Uddannelse til alle, PowerLabDk, Bright Green Test Island,

Green Solution House. Endvidere beskrives her Eco-grid EU projektet som Vækstforum dog ikke har medvirket til finansieringen af.

Projekttitel: Uddannelse til Alle

Projektets overordnede mål er, at Bornholms ungdom bliver kvalificeret til at deltage aktivt på arbejdsmarkedet som en forudsætning for vækst på Bornholm.

Projektet består af to dele. Den ene har fokus på uddannelsesparathed og overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse. Den anden retter sig mod at skabe en kvalificeret arbejdsstyrke gennem kvalificering af ledige unge og udvikling af erhvervsuddannelserne.

Der arbejdes bl.a. med koordinering mellem praktikpladser i forskellige regier, således at de bornholmske virksomheder ikke overbebyrdes.

Der er et bredt partnerskab om projektet, med bl.a. alle uddannelsesinstitutioner, kommunen, DI, Dansk Metal og FTF som deltagere. Borgmesteren er formand for styregruppen, der er nedsat som et § 17 stk. 4-udvalg

Projektoplysninger

Projektholder: Jobcenter Bornholm

Startdato og slutdato: 1. maj 2010 – 31. marts 2014

Økonomi: Samlet buget er 43,5 mio.kr. med 18,9 mio. kr. i tilskud fra Socialfonden.

Projekttitel: Etablering af Green Solution House

Green Solution House er et 1. generations bæredygtigt byggeri baseret på kredsløbstanken og vedvarende energiløsninger. Green Solution House vil samlet set komme til at omfatte conferencecenter til 350 personer, 20 kontorpladser, 28 lejligheder og 74 værelser. Det er planen, at Green solution House skal stå færdigt i foråret 2014. Green Solution House er integreret i et forskningsprojekt på Teknologisk Institut, hvor Green Solution House bliver fuldskalademonstrationsbyggeri. Projektet skal i samarbejde med danske virksomheder udvikle bæredygtige byggematerialer og gennemføre test af materialerne, når de er integreret i byggeriet. Ejendommen bliver kontinuerligt fornyet i takt med, at der udvikles nye materialer og tekniske løsninger.

Projektet forventes at skabe 40 årsværk inden for byggesektoren i byggeperioden og i driftsfasen 60-70 permanente helårsjobs i turistbranchen, dels på Green Solution House, dels i overnatningssektoren på Bornholm. Green Solution House skal således både bidrage til at fastholde og udbygge Bornholms konkurrenceevne på turisme- og conferenceområdet og understøtte Bornholm som grønt demonstratorium for bæredygtige teknologier.

Projektoplysninger

Projektholder: Hotel Ryttergården A/S

Startdato og slutdato: 16. januar 2012 – 31. december 2013

Økonomi: Vækstforum har støttet med ca. 16 mio. kr. ud af et samlet budget på 85 mio. kr.

Projekttitel: PowerLabDK projektet

På DTU i Lyngby er der bygget et kontrolrum som tro kopi til kontrolrummet på Østkraft, Bornholm så al elproduktion -og forbrug på Bornholm kan følges og der kan laves virtuelle forsøg i et fuldskala laboratorium og teste løsninger for fremtidens intelligente elsystem. Bornholm er valgt som test-område, bl.a. fordi det har en tilstrækkelig størrelse til at afspejle et fuldt funktionsdygtigt samfund. Projektet stiler mod at styrke innovation og uddannelse inden for el og energi bl.a. ved at tiltrække de mest kompetente studerende og forskere og på sigt skabe grøn vækst, eksport og effektiv udnyttelse af vedvarende energikilder.

Projektet vil desuden gennemføre en særlig indsats for etablering af kontakt til og samarbejde med små og mellemstore virksomheder (SMV'er) på Bornholm. Da der er overlap til projektet Bright

Green Test Island er det aftalt at denne lokale del varetages af Væksthus Hovedstadsregionen ved Bright Green Test Island projekt.

Projektoplysninger

Projektholder: DTU CET

Startdato og slutdato: 1. oktober 2009 – 31. december 2015

Økonomi: Bornholms Vækstforum finansierer 100 % af den lokale indsats med 700.000 kr. Projektets samlede budget er 134 mio. kr.

Projekttitel: Bright Green Test Island

Bright Green Test Island (BGTI) modelleringsprojektet er sat i verden af Bornholms Vækstforum for at udgøre et redskab til, hvordan Bornholm fortsat kan være i en førerposition, hvad angår at være test facilitet i fuldskala indenfor clean tech løsninger, og i højere grad kunne nyde gavn af at være fuldskala demonstratorium i form af arbejdspladser og forankring af viden. Derfor udvikles et modellerings og simuleringstværværktøj, der kan udføre virtuelle forsøg i et fuldskala laboratorium (Bornholm) og teste løsninger for fremtidens energisystemer (i første omgang el og varme) i et større samspil før evt. dyrere investeringer foretages. Modellen er bl.a. koblet op på KMD data og kan derfor nemt eksporteres til andre danske kommuner og med lidt større databearbejdning også til andre regioner i verden. Elsystemet bliver dog ikke helt klar til modellering i indeværende projekt, men der arbejdes pt på en model for at overdrage modellen, så den kan driftes på kommerciel basis og samtidig er lokalt forankret.

Projektoplysninger

Projektholder: Væksthus Hovedstadsregionen

Startdato og slutdato: 1. september 2011 – 31. december 2013

Økonomi: 100% støttet af Vækstforum med ca. 2,9 mio. kr. kr.

Projekttitel: Eco-grid EU projektet

2000 elforbrugere skal omlægge deres adfærd til et mere fleksibelt forbrug ved hjælp af incitamenter som prisstruktur og miljøbevidsthed, d.v.s. til at omlægge en stor del af deres elforbrug til når der produceres meget vedvarende energi (især vind). Det er både private husholdninger og virksomheder som indgår i de 2000 testdeltagere i projektet.

Målet med projektet er bl.a. at få udviklet noget udstyr til alm. forbrugere samt få belyst i hvilket omfang man kan få alm forbrugere til at tilegne sig et fleksibelt elforbrug ved hjælp af markedsstyrte mekanismer.

Vækstforums brandingstrategi og Bornholms Regionskommunes energistrategi har været med til at sikre bevillingen til Eco-grid projektet ved at angive politiske mål og en strategisk ramme. På følgende links fås flere oplysninger om hhv. [Ecogrid EU projektet](http://www.eu-ecogrid.net/) og [særligt for Bornholm](http://www.ecogridbornholm.dk/).

- <http://www.eu-ecogrid.net/>
- <http://ecogridbornholm.dk/>

Projektoplysninger

Projektholder: SINFTEF

Startdato og slutdato: 15. februar 2011 – 30. november 2014

Økonomi: 24 mio. Euro., ingen indstillet via Vækstforum

For yderligere information om Bornholms Vækstforum se:

<http://www.brk.dk/vaekstforum>

For yderligere projekter fra Bornholms Vækstforum og andre vækstfora se:

<http://www.ebst.dk/eustrukturfonde.dk/forside/0/2>